

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Σημείωμα του επιμελητή</i>	13
<i>Πρόλογος</i>	15
<i>Εισαγωγή</i>	19

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

1. Μέγας Αλέξανδρος: Ρήξη και συνέχεια	31
Οι κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη Μικρά Ασία	31
Η κατάκτηση της Συρίας, της Φοινίκης και της Αιγύπτου	32
Από τα Γαυγάμηλα στην Περσέπολη	35
Η κατάκτηση των Άνω Σατραπειών	37
2. Ο κατακερματισμός της αυτοκρατορίας την Εποχή των Διαδόχων του Αλεξάνδρου	39
Η Συμφωνία του 323 στη Βαβυλώνα	39
322-320: ο Πρώτος Πόλεμος των Διαδόχων	42
319-316: ο Δεύτερος Πόλεμος των Διαδόχων	44
315-311: ο Τρίτος Πόλεμος των Διαδόχων	45
311-309: ο Πόλεμος της Βαβυλωνίας. Η σύγκρουση μεταξύ Αντιγόνου και Σελεύκου	46
307-301: οι τελευταίοι πόλεμοι και η ανακήρυξη των νέων μοναρχών	48
3. Τα ελληνιστικά βασίλεια του 3ου αιώνα	49
Ένας νέος πολιτικός χάρτης	49
Οι πρώτοι Σελευκίδες: Μεταξύ κατάκτησης, υποχώρησης και δύσκολης διατήρησης	50
Οι πρώτοι Πτολεμαίοι: Μετά τη θαλασσοκρατία, η υποχώρηση στη Μεσόγειο και οι εξεγέρσεις στο εσωτερικό	54

Οι Σελευκίδες στην Ανατολία: Ένας πολιτικά κατακερματισμένος χώρος	59
Η εξέλιξη του Ιράν των Σελευκιδών	64
Η γέννηση των Βασιλείων της Βακτριανής και της Παρθίας	67
4. Οι εξελίξεις στα εδάφη των Σελευκιδών από τον Αντίοχο Γ΄	
μέχρι το τέλος της Ελληνιστικής Περιόδου	71
Η Αυτοκρατορία των Σελευκιδών: Οι προσπάθειες της εξουσίας	71
Η Αυτοκρατορία των Σελευκιδών και η εξέλιξη των εξουσιών στο Ιράν και στην Κεντρική Ασία.	73
Το τέλος της βασιλείας του Αντίοχου Γ΄ και η παρέμβαση της Ρώμης	78
Ο Σέλευκος Δ΄, ο Αντίοχος Δ΄ και η ανάληψη της εξουσίας του βασιλείου	80
Η αργή υποχώρηση της δύναμης των Σελευκιδών.	85
Η δύναμη των Πάρθων και η Μεσοποταμία	87
Η συριακή υποχώρηση: Τα Βασίλεια των Πάρθων και των Αρμενίων	88
Πέργαμος: από περιφερειακή δύναμη, ρωμαϊκή κτήση	89
Ο πολιτικός κατακερματισμός της περιοχής της Ανατολίας	93
Η Ιουδαία	99
Από τη Βακτριανή στη Βόρεια Ινδία: τα ανατολικά σύνορα του ελληνιστικού κόσμου	102
5. Η Πτολεμαϊκή Αίγυπτος τον 2ο και 1ο αιώνα.	109
Η ανηλικότητα του Πτολεμαίου Ε΄	109
Ένας σύντομος 2ος πτολεμαϊκός αιώνας: 180-116	114
Η Κλεοπάτρα Γ΄ και οι δύο γιοι της Πτολεμαίος Θ΄ ο Σωτήρ Β΄ και Πτολεμαίος Ι΄ Αλέξανδρος: 116-80.	120
Πτολεμαίος ΙΒ΄ Νέος Διόνυσος και Κλεοπάτρα Ζ΄: 80-30.	123

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ

6. Ο τρόπος άσκησης του βασιλικού ελέγχου στην επικράτεια	131
Οι αιγυπτιακές περιοχές υπό άμεση βασιλική διοίκηση	131
Άνισα ελεγχόμενες αιγυπτιακές περιοχές	133
Το δίκτυο των εδαφών των Σελευκιδών υπό τη βασιλική διοίκηση. . . .	135
Η ιδιοποίηση των ανατολικών επαρχιών της αυτοκρατορίας κατά την περίοδο βασιλείας των πρώτων Σελευκιδών	143
Σελευκιδικές περιοχές με ξεχωριστό έλεγχο: Ζάγκρος, Περσίδα και Αρμενία	147

7.	Οι παράγοντες του βασιλικού ελέγχου	150
	Οι εκπρόσωποι της βασιλικής εξουσίας στην Αίγυπτο.	150
	Οι καταχρήσεις των βασιλικών εκπροσώπων έναντι των υπηκόων και της βασιλικής εξουσίας στην Αίγυπτο	152
	Η ένταξη Αιγυπτίων στους βασιλικούς εκπροσώπους και οι <i>φίλοι</i>	153
	Η εξουσία των Σελευκιδών και οι δυνάστες της Μικράς Ασίας	155
	Η παρουσία του βασιλικού προσώπου στο Βασίλειο των Σελευκιδών	161
	Το περιβάλλον του Σελευκίδη βασιλιά: Οι <i>φίλοι</i> και το Συμβούλιο. . . .	162
	«Κεντρικά» διοικητικά καθήκοντα στο Βασίλειο των Σελευκιδών; . . .	164
	Οι εκπρόσωποι του βασιλιά στη σελευκιδική επικράτεια.	166

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ

8.	Η βασιλική οικονομία	171
	Το καθεστώς των εδαφών: Κοινά χαρακτηριστικά με τους ελληνιστικούς χώρους.	171
	Το καθεστώς των εδαφών στον αιγυπτιακό χώρο	171
	Ορίζοντας το καθεστώς των εδαφών στον σελευκιδικό χώρο.	173
	Οι βασιλικοί πόροι και οι βασιλικές εισφορές στην Αίγυπτο	177
	Η σελευκιδική φορολογική διοίκηση σε μια αχανή επικράτεια	180
	Η αναδιανομή	187
9.	Το ζήτημα των νομισμάτων.	189
	Μετρήσιμο νόμισμα και ζυγιζόμενο μέταλλο	189
	Νόμισμα και νομισματοποίηση στην επικράτεια των Πτολεμαίων	191
	Νόμισμα και νομισματοποίηση στην Εγγύς και τη Μέση Ανατολή. . . .	193
	Η ινδοελληνική νομισματοκοπία και η κυκλοφορία των νομισμάτων στη Βορειοδυτική Ινδία	197
10.	Η παραγωγή και η αγορά	199
	Η ανάπτυξη νέων καλλιεργειών: Ο αντίκτυπος της ελληνομακεδονικής παρουσίας	199
	Παραγωγή και αγορά στη Βαβυλώνα.	201
	Παραγωγή και αγορά στην Αίγυπτο.	202

11.	Ο ρόλος των ιερών στην οικονομία των Ελληνιστικών Βασιλείων	204
	Η σημασία των αιγυπτιακών ιερών για τη συνολική οικονομία	204
	Ο βαβυλωνιακός ναός: Το πλαίσιο μιας οικονομικής δύναμης	206
	Οι ναοί της Ανατολίας	210
	Οι ναοί στον ιρανικό κόσμο	213

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

12.	Οι πόλεις και οι παλαιές κοινότητες	219
	Ο περιορισμένος ρόλος των πόλεων στην Αίγυπτο	219
	Η πόλη ως δομικό στοιχείο της σελευκιδικής επικράτειας	220
	Μια κοινή πραγματικότητα στις επικράτειες των Πτολεμαίων και των Σελευκιδών: Οι ναοί στο κέντρο των πόλεων	221
	Το αιγυπτιακό αστικό δίκτυο	222
	Το σελευκιδικό αστικό δίκτυο	223
	Οι ιδρύσεις των Σελευκιδών στη Μεσοποταμία και τη Βόρεια Συρία	224
	Οι πόλεις απέναντι στη βασιλική εξουσία της Αυτοκρατορίας των Σελευκιδών	229
	Η επικοινωνία με τις πόλεις (επιστολές, Διατάγματα κ.λπ.)	232
	Το καθεστώς των γηγενών πόλεων την Εποχή των Σελευκιδών: Μερικές παρατηρήσεις με βάση τα παραδείγματα της Βαβυλωνίας	236
	Οι παλιές πόλεις και η εξέλιξή τους: Το παράδειγμα της Βαβυλωνίας	238
	Το φαινόμενο της μετατροπής σε πόλη την Περίοδο των Σελευκιδών	242
13.	Η συγκρότηση μιας νέας ελίτ	244
	Μια καλά τεκμηριωμένη βαβυλωνιακή εξέλιξη	244
	Εξέλιξη σε πόλη και γηγενείς πόλεις: Βαβυλωνία και Αίγυπτος, δύο ανταγωνιστικές περιπτώσεις;	246
	Οι αιγυπτιακές τοπικές ελίτ και η ελληνιστική εξουσία στην αρχή της Μακεδονικής Εποχής	250
	Ο έλεγχος των ναών από νέα πρόσωπα, πιστά στην εξουσία των Πτολεμαίων	252
	Όταν ο εκπρόσωπος του πτολεμαϊκού θησαυροφυλακίου διοικεί τους αιγυπτιακούς ναούς	253
	Νέες τοπικές ελίτ και μεταβολές των τοπικών αιγυπτιακών κοινοτήτων	254

Οι Σύνοδοι: Τα όργανα ενός άνισου διαλόγου μεταξύ του βασιλιά και των εκπροσώπων των αιγυπτιακών ναών.	256
Η έλλειψη χρησιμότητας της εξέλιξης σε πόλη όσον αφορά τον έλεγχο των τοπικών κοινοτήτων στην Αίγυπτο.	258

ΠΕΜΠΤΟ ΜΕΡΟΣ

Η ΖΥΜΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ:

ΓΛΩΣΣΕΣ, ΓΝΩΣΕΙΣ, ΛΑΤΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

14. Πολύγλωσσες κοινωνίες	263
Οι χρησιμοποιούμενες γλώσσες στο Βασίλειο των Σελευκιδών	263
Γλώσσες και γραφές στη Σελευκιδική και Παρθική Βαβυλωνία.	264
Γλώσσες και γραφή στο Ιράν, στην Κεντρική Ασία και στη Βορειοδυτική Ινδία	268
Τα ελληνικά και οι άλλες γλώσσες στην Ανατολία	272
Τα γραπτά τεκμήρια στην Αίγυπτο	275
Γραφίδα και κάλαμος, δημόδης γραμματέας και Έλληνας αγορανόμος: Γλώσσες και γραφές που χρησιμοποιούνται στο Πτολεμαϊκό Βασίλειο	279
15. Οι βαβυλωνιακοί και οι αιγυπτιακοί ναοί: κέντρα διατήρησης των τοπικών πολιτισμών;	282
Οι ναοί της Βαβυλωνίας: οι μάρτυρες των θρησκευτικών παραδόσεων	282
Ο ιδιαίτερος δυναμισμός της σουμερο-ακκαδικής κουλτούρας κατά την Ελληνιστική Εποχή.	284
Η βαβυλωνιακή αστρονομία	285
Η τέχνη της χρονογραφίας στην Ελληνιστική Βαβυλωνία	286
Η ερμηνεία της ιστορίας στην Ελληνιστική Βαβυλωνία	287
Βηρωσός.	289
Η απόκτηση γνώσεων στη Βαβυλωνία.	291
Ο «Κύλινδρος του Αντιόχου»	293
Η κληρονομιά των τελευταίων φαραώ στην Αίγυπτο	297
Έντονη αρχιτεκτονική και θρησκευτική δραστηριότητα στην Αίγυπτο	299
Η εκπαίδευση στα «σπίτια της ζωής» των αιγυπτιακών ναών.	301
Οι αιγυπτιακές παραδόσεις στην υπηρεσία των Πτολεμαίων.	302
Η «Στήλη του σατράπη»: μια απεικόνιση της χρησιμότητας των αιγυπτιακών παραδόσεων για τους Πτολεμαίους.	306
Οι αιγυπτιακοί ναοί, λίκνα μιας πτολεμαϊκής αντικουλτούρας;	308

16. Η συνάντηση των πολιτισμών	311
Ο βαβυλωνιακός κοσμοπολιτισμός	312
Πολιτικός διπολισμός της Βαβυλώνας και υποθετικός διαχωρισμός . . .	312
Ύπαρξη μιας κοινότητας αυστηρά Ελληνομακεδόνων <i>πολιτών</i> στη Βαβυλώνα;	313
Ενδείξεις διακρίσεων στη Βαβυλώνα;	315
Ενδείξεις συγχώνευσης των ελίτ στη Βαβυλώνα.	316
Πολιτιστικές μεταφορές και εξελληνισμός των αστικών ελίτ της Βαβυλώνας.	319
Η μεταγραφή της ακκαδικής με ελληνική γραφή και οι αλλαγές στα μέσα γραφής.	319
Δάνεια προς τη Δύση: Το παράδειγμα της αστρονομίας και της αστρολογίας	323
Η Μικρά Ασία και η Ανατολία την Ελληνιστική Εποχή: ένα μωσαϊκό πολιτισμών	326
Η <i>αχαιμενιδική «διασπορά»</i> στην εξελληνισμένη Μικρά Ασία.	329
Ντόπιες λατρείες και ναοί στη Μικρά Ασία	331
Οι Έλληνες στο Ιράν και στην Κεντρική Ασία: Η εδραίωση του ελληνικού πολιτισμού	333
Έλληνες και αυτόχθονες στην Ελληνιστική Ανατολή	335
Οι πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ Ιράν και Ινδίας	336
Οι πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις στις όχθες του Νείλου	340
Εξέλιξη των θρησκευτικών και ταφικών πρακτικών: Το ζήτημα του θρησκευτικού συγκερασμού στην Αίγυπτο	342
Η συνάντηση του ιερατικού πολιτισμού και του πολιτισμού του Μουσείου στην Αίγυπτο	344
Το πλαίσιο διαβίωσης των Ελλήνων της Αιγύπτου: προσαρμογή στον υλικό πολιτισμό	346
Ζήτημα εθνότητας: πολιτισμική και νομική ταυτότητα	346
<i>Τεκμήρια</i>	349
<i>Χρονολογικός πίνακας</i>	371
<i>Γλωσσάρι</i>	375
<i>Κατάλογος συντομογραφιών</i>	381
<i>Βιβλιογραφία</i>	383
<i>Ευρετήρια</i>	393
<i>Τοπωνυμίων</i>	397
<i>Ονομάτων</i>	396
<i>Τίτλων και πραγματολογικών στοιχείων (Realia)</i>	399